

Rolnummer 1422
Arrest nr. 87/99 van 15 juli 1999

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 69, § 1, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gesteld door de Jeugdrechtbank te Verviers.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters P. Martens, G. De Baets, E. Cerexhe, H. Coremans en A. Arts, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 23 september 1998 in zake D. Behling tegen C. Vrancken, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 2 oktober 1998, heeft de Jeugdrechtbank te Verviers de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 69, § 1, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag [voor loonarbeiders] strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het verschillende situaties creëert voor de ouder die belast is met de voornaamste huisvesting van het kind naargelang het de vader of de moeder betreft wanneer het ouderlijk gezag door die beide ouders gezamenlijk uitgeoefend blijft ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil*

Christophe V. en Dominique B. hebben samen twee kinderen waarvan, na de beëindiging van het ongehuwd samenwonen van hun ouders, het ene kind bij zijn moeder en het andere kind bij zijn vader is gaan wonen.

De Jeugdrechtbank te Verviers, waartoe de vader zich bij verzoekschrift heeft gewend, beslist, bij vonnis van 23 september 1998, dat het ouderlijk gezag over de twee kinderen gezamenlijk uitgeoefend blijft en dat het ene kind in hoofdzaak bij de vader en het andere bij de moeder zou worden gehuisvest en gedomicilieerd. In hetzelfde vonnis wordt, ten voordele van de vader, een secundair recht van huisvesting georganiseerd wat betreft het kind dat bij de moeder woont.

Nadat de vader op de terechtzitting heeft verklaard dat hij kinderbijslag wenste te krijgen voor het kind dat te zynen laste is, stelt de Rechtbank vast dat de van toepassing zijnde bepalingen de kinderbijslag onveranderlijk aan de moeder toekennen en beslist zij de voormelde prejudiciële vraag te stellen.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 2 oktober 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 23 oktober 1998 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 4 november 1998.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 4 december 1998 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 30 maart 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 2 oktober 1999.

Bij beschikking van 5 mei 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 9 juni 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 6 mei 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 9 juni 1999 :

- is verschenen : Mr. G. Jedid, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en G. De Baets verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van de Ministerraad

A.1. De Ministerraad is van mening dat de prejudiciële vraag overbodig is wegens artikel 69, § 3, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, zoals het is aangevuld bij artikel 3 van de wet van 22 februari 1998, die in werking is getreden op 13 maart 1998. Die bepaling stelt, in geval van onenigheid van de ouders, de vader ertoe in staat aan de arbeidsrechtbank te vragen hem, in het belang van het kind, aan te wijzen als bijslagtrekkende.

A.2. De Ministerraad doet bovendien gelden dat het antwoord op de prejudiciële vraag voor de verwijzende rechter overbodig zou zijn, aangezien enkel de arbeidsrechtbank bevoegd is om te beslissen aan wie de bijslag moet worden betaald.

A.3. Nadat de Ministerraad de historiek van de in het geding zijnde wetgeving in herinnering heeft gebracht, doet hij gelden dat de betwiste bepaling ertoe strekt de sociale wetgeving in overeenstemming te brengen met de burgerrechtelijke regels waarbij, ondanks de feitelijke scheiding van de ouders, de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag en het beheer van de goederen van de minderjarige wordt georganiseerd. Artikel 69, § 1, veronderstelt dat, in geval van gezamenlijke uitoefening van dat gezag, de ouders de kinderen samen opvoeden en dat, zoals in een gezin waar beide ouders samen zijn, de kinderbijslag aan de moeder dient te worden gestort.

A.4. Dat vermoeden kan echter worden omgekeerd door een beroep van de vader voor de arbeidsrechtbank, met toepassing van het voormelde artikel 69, § 1, derde lid.

De vader kan zich tevens tot de vrederechter wenden, met toepassing van artikel 69, § 3, dat naar artikel 394, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek verwijst.

A.5. De keuze voor de moeder biedt het voordeel van stabiliteit in de toekenning van de kinderbijslag, aangezien de beginselen die werden toegepast vóór de feitelijke scheiding (artikel 69, § 1, eerste lid) ook daarna rechtsgevolgen blijven hebben (artikel 69, § 1, derde lid). Tot hetzelfde mechanisme behoort het vermoeden volgens hetwelk, bij een ouderpaar dat gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefent, de vader de rechthebbende en de moeder de bijslagtrekkende is (artikel 64, § 2, A, *in fine*).

A.6. De vaststelling van een referentiebijslagtrekkende ligt in de lijn van het algemeen belang, in zoverre zij een doeltreffend middel vormt bij het beheer van kinderbijslagregeling, aangezien de situaties vaak onstabiel zijn en niet gemakkelijk kunnen worden bewezen. De in het geding zijnde regel maakt het mogelijk over te gaan tot wettelijk verantwoorde betalingen, zonder administratieve enquêtes over het privé-leven van de betrokken personen te moeten uitvoeren.

A.7. De keuze voor de moeder stemt overeen met de sociologische werkelijkheid, aangezien in vier vijfden van de unifamiliale gezinnen moeders de kinderen opvoeden.

A.8. Ter terechtzitting van 9 juni 1999 heeft de Ministerraad opgemerkt dat de betwiste bepaling opnieuw was gewijzigd bij de wet van 25 januari 1999 houdende sociale bepalingen.

- B -

Ten aanzien van de door de Ministerraad opgeworpen excepties

B.1.1. De Ministerraad doet opmerken dat het Hof wordt ondervraagd over artikel 69, § 1, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, zoals gewijzigd bij artikel 9 van het koninklijk besluit van 21 april 1997, maar zonder rekening te houden met het feit dat het genoemde besluit is aangevuld bij artikel 3 van de wet van 22 februari 1998.

B.1.2. Vóór de bij de wet van 22 februari 1998 ingevoerde wijziging, luiden de eerste drie leden van artikel 69, § 1 :

« De kinderbijslag en het kraamgeld worden uitgekeerd aan de moeder.

Als de moeder het kind niet daadwerkelijk opvoedt, wordt de kinderbijslag betaald aan de natuurlijke of rechtspersoon die deze rol vervult.

Wanneer de twee ouders die niet samenwonen het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen in de zin van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek en het kind niet daadwerkelijk door een andere bijslagtrekkende wordt opgevoed, wordt de kinderbijslag integraal aan de moeder uitbetaald. Op verzoek van de beide ouders kan de uitbetaling gebeuren op een rekening waartoe zij beiden toegang hebben. »

B.1.3. De wet van 22 februari 1998 heeft het derde lid met de volgende bepaling aangevuld :

« Wanneer de ouders niet overeenkomen over de toekenning van de kinderbijslag, kan de vader, in het belang van het kind, aan de arbeidsrechtbank vragen om hem als bijslagtrekkende aan te duiden. »

B.1.4. De Ministerraad is van mening dat men kan twijfelen aan het nut van de vraag, rekening houdend met de nieuwe bepaling die in werking is getreden op 13 maart 1998.

B.1.5. Het staat aan de verwijzende rechter de wetsbepalingen vast te stellen die hij moet toepassen op het bij hem aanhangig gemaakte geschil. Het Hof zal de grondwettigheid onderzoeken van de betwiste bepaling in de versie die is aangehaald in de motieven van het verwijzingsvonnis en in de bij de wet van 22 februari 1998 aangevulde versie.

B.1.6. De betwiste bepaling is nogmaals gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 25 januari 1999 houdende sociale bepalingen, in werking getreden op de dag van de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*, zijnde 6 februari 1999. Er zal geen rekening mee worden gehouden in het antwoord dat op de prejudiciële vraag wordt gegeven.

B.2.1. De Ministerraad stelt nog dat het antwoord op de vraag geen nut zal hebben voor de jeugdrechtbank die de vraag heeft gesteld vermits, met toepassing van de aan artikel 69, § 1, derde lid, van de wet van 22 februari 1998 toegevoegde bepaling, enkel de arbeidsrechtbank bevoegd is om uitspraak te doen terzake.

B.2.2. Het komt aan het Hof niet toe uitspraak te doen over de bevoegdheid van de verwijzende rechter.

B.3. De door de Ministerraad opgeworpen excepties kunnen niet worden aangenomen.

Ten gronde

B.4. De Jeugdrechtbank te Verviers stelt aan het Hof de vraag naar de bestaanbaarheid van het voormelde artikel 69, § 1, derde lid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de vader en de moeder die de last dragen van de hoofdzakelijke huisvesting van hun kind verschillend behandelt wanneer het ouderlijk gezag door de beide ouders gezamenlijk uitgeoefend blijft : de kinderbijslag wordt immers aan de moeder uitbetaald, zelfs wanneer de vader instaat voor het hoofdverblijf van het kind.

B.5. Wanneer de ouders samenleven wordt de kinderbijslag aan de moeder uitgekeerd, met toepassing van het hiervoor vermelde eerste lid van artikel 69, § 1. Het is denkbaar dat die betalingswijze wordt gehandhaafd na de feitelijke scheiding van de ouders wanneer die gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, behalve wanneer zij hebben gevraagd dat de storting zou gebeuren op een rekening waartoe ze beiden toegang hebben (artikel 69, § 1, derde lid, tweede zin). Van de administratie kan niet worden geëist dat zij, in situaties die onzeker, onstabiel en mogelijk conflictueel zijn, telkens nagaat wie van beide ouders in feite het kind ten laste heeft.

B.6. Door te beslissen dat de bijslag aan de moeder uitbetaald blijft, behalve wanneer de ouders gezamenlijk hebben gevraagd dat die op een gemeenschappelijke rekening zou worden betaald, heeft de wetgever een redelijk verantwoorde maatregel genomen.

B.7. Die maatregel zou onevenredig zijn ten aanzien van het nagestreefde doel indien, zoals de rechter die aan het Hof de vraag stelt laat verstaan, hij « onveranderlijk » de betaling van de kinderbijslag aan de moeder toekende, zelfs wanneer die bestemd is voor een kind dat exclusief ten laste is van de vader. De wetgever heeft het echter mogelijk gemaakt te vermijden dat de betwiste bepaling dat onverantwoord gevolg heeft.

B.8. Artikel 69, § 3, bepaalt immers :

« In het belang van het kind, kan de vader, de adoptant, de pleegvoogd, de voogd, de toezienende voogd, de curator of de rechthebbende, volgens het geval, overeenkomstig artikel 594, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek, verzet aantekenen tegen de betaling aan de persoon bedoeld in § 1 of in § 2. De moeder bekomt hetzelfde recht voor het geval bedoeld in § 2. »

De wetgever heeft het aldus mogelijk gemaakt dat de vader die het kind ten laste heeft, kan verkrijgen dat de kinderbijslag niet aan de moeder wordt uitbetaald, niet ten gevolge van een unilaterale beslissing van de administratie, maar ter uitvoering van een gerechtelijke beslissing die is genomen na een debat op tegenspraak. Een dergelijke maatregel is van dien aard dat hij de in de prejudiciële vraag aangeklaagde ongelijke behandeling bijstuurt door rekening te houden met de belangen van elke betrokken partij en in de eerste plaats met het belang van het kind.

B.9. De rechten van de vader zijn verruimd ingevolge de wet van 22 februari 1998. Voortaan kan hij aan de arbeidsrechtbank vragen aangewezen te worden als bijslagtrekkende, wat hem een nieuwe mogelijkheid biedt om bij een gerechtelijke beslissing te verkrijgen dat wordt afgeweken van de regel volgens welke de kinderbijslag aan de moeder wordt uitbetaald.

B.10. Daaruit volgt dat artikel 69, § 1, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, zowel vóór als na de wijziging ervan bij de wet van 22 februari 1998, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 69, § 1, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, zowel vóór als na de wijziging ervan bij de wet van 22 februari 1998, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 15 juli 1999.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior